

9P/4302

Fjällkon

SVENSK FJÄLLRASAVELS TIDSKRIFT nr 2 juni 2003

Kallelse till Årsstämman sid 5

Nya tjurtabeller sid 12 - 13

Rapport från vintermötet sid 18

Född
foto:

KUL MED OLIKA FÄRGER 3 GENERATIONER FJÄLLNÄRA KOR

Majros, f. 1993

Månsken, f. 1999

Milda, f. 2001

Fotograf till alla bilder är Birgitta Karlsson,
Smedjebo, Härja, Tidaholm

Innehåll

Kul med olika färger	2
Ordförande har ordet	3
Föreningsadresser	4
Kallelse till årsstämma	5
Debattinlägg	6-8
Fertilitet i Norrland-62	9-10
Info från avelskommittén	11
Aktuella semintjurar	12-13
På tur i landet i väst	14
Lite av varje	15-16
Kuriosa	17
Rapport från vintermötet	18
Livdjursförmedling	19
En ko att minnas	20

Omslag:

201 Rara funderar på livets mening hos Sven Blomberg, Sunnanshed. Far: 705 Sol, mf: 142 Ragnar. Foto: Mårten Dahlberg

Tidningen Fjällkon

Redaktör:
Kristina Torén
Stagneliusvägen 23, 6tr
112 59 Stockholm
tel/fax, kväll: 08/656 88 09
tel, dag: 08/615 56 94
fax, dag: 08/615 56 57
e-post: stina.toren@swipnet.se

Ansvarig utgivare:
Anders Jonört

Redaktionskommitté:
Mari Kallin (0660/22 50 00)
Robert Eklund
Margareta Holmgren (0933/612 55)
Kristina Torén

Tryck:
Bräcke Tryckeri KB 2003

Tidningen Fjällkon är Svensk Fjällrasavels medlemstidning som ges ut ca 4 ggr per år. Däremellan skickas aktuell information ut.

Annonseringen med radannonser i tidning och info-blad med t.ex. "Köpes/Säljes" är gratis för medlemmar.

Samtliga artiklar i Tidningen Fjällkon är författade av redaktionskommittén om ej annat anges. Åsikter framförda i signerade artiklar delas inte automatiskt av Svensk Fjällrasavel, utan är författarnas egna.

Tidningen får i korta drag citeras om källan anges. Eftertryck är dock förbjudet utan skriftligt tillstånd från Svensk Fjällrasavel.

ISSN 1401-7806
Utgivningsbevis PRV nr 21560

Medlemsavgift:
300,- insättes årligen på
Svensk Fjällrasavels pg 833 53 62-3.
OBS! Skriv ditt namn och adress!

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Funderingar efter vintermötet.

Då var årets vintermöte genomfört och jag får tacka alla som gjort det möjligt. Det är en väldig styrka hos den här föreningen att klara av två medlemsträffar per år. Det här året har inbjudan gått ut till en större målgrupp än bara föreningens medlemmar. Så det kom även ett par stycken ifrån SKB-föreningen, även de var trevliga och är intresserade, och man kan ju ibland undra över varför vi behöver vara två föreningar när vi har likartad målsättning. Vi inom fjällrasavel försöker skapa en renrasig fjällko, givetvis kullig som kan konkurrera på sitt vis med en hög livstidsavkastning, höga halter i mjölken, bra ben och brunster, kort sagt en hållbar och ekonomisk mjölkko.

Jag skulle tro att SKB-föreningen försöker göra detsamma. Tänk om SKB-föreningen kunde släppa lite prestige och säga: Vi struntar i västfinsk rödkulla, isländsk boskap m.m. Tänk om SKB-folket kunde säga: Vi accepterar fjällrasavel och EU:s krav på vad som är en renrasig fjällko. Tänk om SKB-föreningen kunde säga: Låt oss arbeta för samma mål och gräva ner stridsyxan och alla förtal och hårda ord. Det som jag nu har skrivit är väl antagligen bara önskedrömmar, men helt klart är att vi skulle vara starkare med en förening och det skulle också vara mycket enklare för Svensk Avel.

Men så länge SKB-föreningen inte vill samarbeta så får vi glädja oss med det fina samarbete vi har med Rödkulleföreningen. Tänk att vi kan ha en och samma redaktör och även hjälpas åt med bilder och annat pappersarbete. Det är också bra att vara två köföreningar när man skall diskutera problem och möjligheter på Jordbruksverket, sen har vi vår kära STN-förening i Norge, dom kan man alltid lita på i ur och skur. När STN hade sitt årsmöte i Mars månad beslutade de att skänka Svensk Fjällrasavel 20 st doser av 786 Maro. Detta är en tjur som är helt slut i Sverige och nu får vi möjligheten att göra nya tjurar efter honom, nu skall vi bara hitta riktigt bra tjurmödrar att använda honom på. Vi tackar normmännen så länge och hoppas kunna bjuda tillbaks med något liknande.

När Du läser det här är det dags att anmäla för årsstämman i sommar. Jag hoppas att den blir välbesökt, vi har en hel del medlemmar i föreningen som inte har kor men de skall givetvis känna sig välkomna till stämman. Man behöver inte ha kor, huvudsaken är att man är intresserad av fjällkor och det är man nog när man är medlem. Med hopp om en bra sommar med sol och regn vid lämpliga tillfällen, så syns vi på stämman i slutet av juli.

Ordförande Anders Jonört

Svensk Fjällrasavel

Ordförande:
Anders Jonört
Flarkbäcken 10
915 96 Flarken
tel/fax: 0934/270 30

Vice ordförande:
Joachim Gustavsson
Görshovra. V. Harg
595 91 Mjölby
tel/fax: 0142/250 42

Sekreterare:
Siw Andersson
Medle 122
931 98 Skellefteå
tel/fax: 0910/77 01 42

Expedition och kassa:
Hans-Inge Pettersson
Timotejvägen 16
840 70 Hammarstrand
tel: 0696/102 22
fax: 0696/102 25
Tel tid:
måndag & onsdag 18-21.30

Ledamöter:
Mari Strand
Nyland 4583
830 70 Hammerdal
tel/fax: 0644/400 71

Urban Delestig
Sunnanås 12
827 94 Ljusdal
tel/fax: 0651/149 88

Robert Eklund
Kanalvägen 104
811 95 Järbo
tel/fax: 0290/705 25

Suppleanter:
Göran Lundström
Fjälbyn 252
930 10 Lövånger
tel: 0913/300 40
fax: 0913/301 01

Anna-Lena Erstadius
Styggeforsvägen 3
795 96 Boda Kyrkby
tel: 0248/404 50

Evy Schale
Killhult
312 93 Våxtorp
tel: 0430/311 18

Revisorer:
Martina Bremer
Österskog 4596
386 94 Färjestaden
tel: 0485/373 45

Ann-Sofie Sångberg
Lökom 7578
881 93 Sollefteå
tel: 0620/321 43

Revisorssuppleanter:
Patrik Gyllenhammar
Ekeskogs Hejde
620 20 Klintehamn
tel: 0498/24 30 35

Tove Undin
Stöpafor 473
686 93 Sunne
tel: 0565/921 92

Livdjursförmedling:
Mårten Dahlberg
Mariebergs Gård 1296
872 96 Bjärträ
tel: 0612/532 67
fax: 0612/531 07
OBS! Tel.tid måndagar 12-13

Stambokföring:
Robert Nilsson
Övre Svartlå 515
961 98 Boden
tel: 0928/401 06
fax: 0928/402 10

Kontaktpersoner:
Sven Blomberg (0258/
202 07):
Svea Husdjur, Dala Gävle
Husdjur
Joachim Gustavsson:
Skara Semin
Patrik Gyllenhammar:
Gotlands Husdjur
Ronny Olsson (0485/460 37):
Kalmar Husdjur, Blekinge
Kronobergs Husdjur
Evy Schale:
Hallands Husdjur, Skåne-
semin, S. Älvsborgs Husdjur.
Mari Strand (Sammankallande)
Norrmejerier, NNP Husdjur.

Fjällnära:
Birgitta Karlsson
Smedjebo, Härja
522 91 Tidaholm
tel: 0502/450 64

Avelskommitté:
Joachim Gustavsson (ordf)
Anders Jonört
Mårten Dahlberg

TIDNINGEN FJÄLLKON
Redaktör:
Kristina Torén
Stagneliusvägen 23, 6 tr
112 59 Stockholm
tel/fax, kväll: 08/656 88 09
tel, dag: 08/615 56 94
fax, dag: 08/615 56 57
e-post:
stina.toren@swipnet.se

Ansvarig utgivare:
Anders Jonört

Redaktionskommitté:
Mari Kallin (0660/22 50 00)
Robert Eklund
Margareta Holmgren
(0933/612 55)
Kristina Torén

Kallelse till Årsstämma

Årsstämma för Svensk Fjällrasavel
2003.07.31-2003.08.02

i södra Halland med förläggning i vandrarhemsboende på Skummeslövsgården, Skummeslövstrand.

Vi har fått det stora förtroendet att hålla i årets möte och hälsar alla hjärtligt välkomna till en som vi hoppas händelserik och givande stämma.

Program

Torsdag 31/7

13:00-16:00 Ankomst och incheckning på Skummeslövsgården där vi dricker eftermiddagskaffe.
16:00 Information om fjällrasaveln m.m.
18:00 Kvällsmat, därefter aktiviteter på stranden.

Fredag 1/8

8:00 Frukost
9:00 Bussutflykt till några gårdar på och kring Hallandsås med olika inriktning; amkor, fjällnära och mjölkproduktion.
19:00 Middag med underhållning på Skummeslövsgården.

Lördag 2/8

8:00 Frukost
10:00 Årsmöte
13:00 Lunch

Kostnad max 1200 kr per person

Anmälan senast 25 juni till expeditionen tel:0696-10222

M.v.h. Evy o Lars samt Birgitta o Boris

Foto: Lars Schale

Debattinlägg

Svar på debattinläggen i förra numret av fjällkon:

När jag vid årsmötet 2002 avgick ur styrelsen, i vilken jag suttit alltsedan föreningen bildades, de första fem åren som ordförande och det senaste som sekreterare mottog jag i samband med stämmoförhandlingarna ett diplom som ända tills nu haft en hedersplats i mitt arbetsrum. Diplomet överlämnades med ett vackert tal som handlade om allt jag utträttat under många år för fjällrasen. Det glädde mig mycket, och jag kan försäkra att det inte kändes lätt att lämna ett uppdrag och arbetskamrater jag kommit att sätta stort värde på. Men sådant är livet. Dock, alltjämt står fjällrasen i fokus för mitt intresse, och jag har tänkt att ännu en tid verka för fjällrasen, praktiskt i min egen lagård och genom att delta i debatten om bevarandet och avelsarbetet.

I en öppen debatt har man som deltagare rätt att ta ut svängarna i sin argumentering. Att det finns andra som har sina egna synpunkter är något som man måste acceptera. Men i all debatt måste man visa respekt för övriga som deltar. Att använda glåpord och nedsättande tillmälen mot övriga som debatterar bör man kunna avstå ifrån. Sånt stärker inte ens de egna argumenten. Efter alla de år jag arbetat för fjällrasen, inom SKB-föreningen, Projekt Rädda Fjällkon och Svensk Fjällrasavel, inbillar jag mig att jag lärt mig en del om avel. De senaste åren har jag försökt sätta mig in i problemen med att rädda en hotad ras och hur man ska driva avel i en liten och hotad population. Jag påstår inte att jag är bäst på det här, men jag tror ändå att jag vet tillräckligt för att få en plats i debatten. Och det jag lärt mig har väldigt lite med Svensk Avel att göra eller de avelsprinciper som jag fruktar att vår förening är på väg att, i varje fall delvis, anamma.

Med risk för att en eller annan tycker att jag är skrytsam, vill jag dessutom säga att jag inte tror att jag är dummare än mina nuvarande eller eventuella framtida meddebattanter. Och jag accepterar inte att delta i avelsdebatter där andra söker förstärka sina egna inlägg genom att påstå att så skulle vara fallet.

Patrik Gyllenhammar
Tidigare ordförande och sekreterare i Sv. Fjällrasavel.

Index-avel

I mitt tycke, är avelsdebatten inom fjällrasen fortfarande levande, till skillnad mot andra mjölk-raser. Modern indexavel driver utvecklingen mot biologins gräns där djurhållningen och avelsarbetet är ett rent djurplågeri med produktionskrav tre-fyra gånger mer än djurskyddslagens portalparagraf ställer som villkor. Modernt avelsarbete är, som uttrycket säger, en sentida uppfattning. Kan fjällrasen existera i ett sådant avelssystem? En mjölkko med mångtusenåriga traditioner! Detta är inte möjligt och av flera anledningar. Främst naturligtvis rasen långa tradition. Fjällrasen bildar tillsammans med STN och Isländsk boskap en rasgrupp som dominerat Nord-skandinavien sedan stenåldern. Detta innebär ett stort ansvar för utvecklingen. Särskilt idag när populationen är så liten. Bevarandenaspekten är totalt dominerande!

Indexaveln har vi faktiskt negativ erfarenhet av inom fjällrasen. Det var av denna orsak som Svensk Fjällrasavel bildades. Inom en liten ras når man snabbt vägs ända med det systemet. Även inom Holsteinrasen ger indexaveln kraftiga effekter. Ett annat kvalitetsmått som används till och från är kvarlevandetalet. Under en period på åttiotalet var det ett populärt avelsinstrument i Sverige. Tyvärr förvanskades kvarlevandetalet till meningslöshet. I Fjällrasen bör kvarlevandetalet dock fungera utmärkt om man använder sig av uppgifterna på ett seriöst sätt.

Att enbart utgå från kvarlevandetalet kan vara vanskligt. En gammal ko kan ju ha haft enbart "tur". Samma gäller för tjurmodrar som är tre år gamla. En extrem indexavel, där produktionen första laktationsåret avgör indexet, avspeglar enbart förutsättningarna för just första året. Hur kornas situation är fjärde eller femte året visar indexet ej. En stark och frisk ko bör vara i sin livs kondition mellan sitt sjunde och tionde levnadsår, alltså laktation nummer fem-sex. Om man prövar kvarlevandetalet på femte laktationen och jämför med produktionsindex får man ett ganska intressant resultat. Jag prövade detta på ett antal SLB-tjurar från sextiotalet när jag roade mig med detta på sent sjuttioal. Samtliga fyrtiosex plus-tjurar hade runt sju procent döttrar kvar i livet. Det fanns inget samband med produktionsindexet! När jag istället sökte samband mellan juver, ben eller spenar och livslängden fick jag resultat.

På dessa SLB - tjurars avkomma var faderns förmåga att nedärva bra juverformer och spenar det helt avgörande för bättre kvarlevandetal, alltså fanns det fler kor kvar i livet.

Man bör också se på den amerikanska Holsteinaveln under sextio och sjuttiotalet, vilket öppnade för deras världsdominans inom mjölkkoaveln. Man ansåg att höga produktionsindex är helt beroende av att typen på kon finns med för att produktionsindexen skall ha något värde! Det innebar att indexet fortfarande vid åtta till tio års ålder var det dominerande avelsinstrumentet. Bonden hade alltså fortfarande möjlighet att gallra ur slaktkor efter produktionskapacitet. Men för att detta skall vara möjligt måste kon hela tiden vara i en så bra kondition att detta urval är möjligt. Med bra juver och ben. Med en generellt frisk och sund konstitution. Därför skall en mjölkko se ut och fungera som en mjölkko!

Därför är indexavel nästan meningslös inom en numerärt liten ras som Fjällrasen. För rasens fortbestånd och framtid i ett kommersiellt jordbruk, måste avel på typ, juver, spenar och allmän sundhet vara prioriterat. Värdet av gamla, friska och välbyggda tjurmodrar inom Fjällrasen, hoppas jag härmed att vi alla även fortsättningsvis kan vara överens om.

Thomas Gunnarson.
Edared

Svar till insändare i Fjällkon 1/2003
"dräktighetsproblem hos fjällrasen?"

Det är alltid intressant att få en frågeställning att fundera kring och jag tänkte försöka ge mig på att svara på insändaren.

Vi kan ju börja med att försöka etablera lite basfakta runt omkring resonemanget. På vinterträffen så föredrog Camilla Svärd från Svensk Avel statistik på antal inseminationer per dräktighet för de olika raserna. Fjällrasen redovisades där under kategorin SKB men med tanke på att en allt större del av SKB nu är Fjällras så kan vi väl anta att siffrorna stämmer rätt bra. Där framkom att i snitt behövdes 1,5 sem/bet per dräktighet för SKB och 1 eller 2 tiondelar mer för SJB, SLB oSRB. Således ingen stor skillnad men dock inte till Fjällrasens nackdel.

Men det finns ju intressantare statistikuppgifter att titta i. Alla semintjurar bedöms på hur lätt deras döttrar har att bli dräktiga och där kan vi titta efter hur fjällrasens viktigaste tjurlinjer ligger till vad beträffar dotterfertiliteten. I den sista statistikuppgiften från februari i år finns alla tjurur med från stbnr 76784 till 96801. Listan omfattar alltså alla tjurur som skrivs ut

som SKB oavsett om det är fjällras, rödkulle, låglandskorsning, islandskorsning eller någon annan blandning. Sämsta avelsvärde för dotterfert. är 93 och bästa är 116. För äldre tjurur får vi hämta uppgifterna från Nat,s tjurkalender 2002.

Hur som helst framgår snabbt att vad beträffar fertilitet är det svårt att se några stora skillnader i den väldigt brokiga grupp tjurur som kallas SKB. Läget är ganska gott överlag. Ett par saker går dock att konstatera. Den största västfinska tjurlinjen (Tahtolinjen) som korsats in i SKB har klart bidragit till att försämra dotterfertiliteten. Tahto-sonen 725 Ratho med 444 döttrar och 93 i avelsvärde. Mackes son 942 Magi med 248 döttrar och 91 i Df. 799 Öre med 365 döttrar och 94 i Df samt dennes son 6737 Örme med 195 döttrar och 93 i Df. Men även i den tjurfamiljen finns bättre tjurur vad beträffar Df. men de är inte lika mycket använda.

De ovan nämnda är sådana som vi inte kommer undan för domfinns i stammen på många av de SKB kor som återkorsas till Fjällras. Men inte heller bland fjällrasens dominerar är allt bara frid och fröjd. Vi har en tjurlinje som skiljer ut sig på ett negativt sätt vad beträffar Df. och det är 726 Baskerlinjen. Basker med 546 döttrar hade själv 97 i Df. och hans söner 943 Bass 96 och 937 Balett 100 samt 6702 Bazar 98. Av dessa är det ju bara Bass som blivit tjurfader och hans två söner 6759 Bam och 6758 Bula har båda 96 i Df. Kanske inte katastrofalt lågt men väl värt att hålla ögonen på. Både Bam och Bula har ju nu söner insatta så vi får väl se vad dom får för värden.

Baskers halvbror 723 Figer med 514 döttrar och ett Df värde på 100 är ju även han upphovet till en tjurlinje inom fjällrasen och Figer söner har som följer: 790 Figge 105, 792 Findus 102, 793 Figaro 106 samt 940 Hompen 99. Findus sonen 6797 Fimar ligger hittills på 102 men det är väl ett rätt osäkert värde. 940 Hompen har ju även han blivit tjurfader och hans söner har gått som följer: 6746 Hompest 103, 6765 Homa 108 och 6761 Hire 98. På det hela får vi väl säga att Figer ättlingarna gått bättre än Basker ättlingarna.

Andra tunga namn inom fjällrasen är 708 Bill som med 521 döttrar har ett Df värde på 104. Hans son 784 Biljett med 406 döttrar har 108 i Df. och den andre välanvända sonen 788 Misse med 449 döttrar har 98 i Df och här slås man ju av tanken att de kanske är Misses ayrshire-mormor som gjort sig gällande. Misses 4 söner ligger mellan 98 och 103 där 6724 Mikro är

mest använd med 353 döttrar och 98 i Df. Mikros söner 6777 Makro har 98 och 6780 Mise har 104 i Df.

717 Kare med 521 döttrar och 103 i Df har ju också givit upphov till en tjurfamilj. Kare sonen 786 Maro med 389 döttrar och 106 i Df samt 791 Karat med 181 döttrar och 105 i Df. Maros fyra söner ligger mellan 101 och 105 och Karats två har 97 och 106. Så även här är värdena bra på det stora hela.

Men vi har en tjurfamilj som skiljer ut sig åt det positiva hållet också och det är 72 Lager med ättlingar. Lager själv hade 102 i Df men hans son 6715 Lage har rasens högsta avelsvärde för Df med 116 och 6728 Lazarus är inte långt efter med 115. Glädjande nog har Lagesonen 6787 Laro ärvt pappans kvaliteter och fått 114 i Df vilket gör att vi här har rasens lysande stjärnor på detta område.

När vi är inne på tjurar med bra dotterfertilitet kan vi inte heller glömma att nämna 38 Desing sönerna 6769 Delta och 6768 Deger som har 110 o 108 i Df. Samt halvbröderna 6718 Joar och 6720 Jovial som har 109 o 108 i Df.

Sammantaget ser vi att de 14 tjurar som fått över 108 i DF värde så är 13 godk fjällras och en är västnorsk rödkulla. Av detta drar jag slutsatsen att om vi hade kunnat särskilja ut fjällrasen ur SKB så hade med all sannolikhet inte fjällrasen fått sämre siffror än SKB så att det skulle finnas några allmänna dräktighetsproblem inom fjällrasen anser jag som uteslutet. Däremot finns det som vi sett en tjurlinje som något skiljer ut sig på ett negativt sett och den skall vi hålla ögonen på i framtiden.

Men faktum kvarstår, en djurägare har problem och jag skulle då vilja veta lite om bakgrunden till hans djur.

1, Är djuren ur samma kolinje eller ur flera olika? Är de ur samma linje så kan det ju vara så att just den är behäftad med svårigheter.

2, Är kolinjen överkorsad i modern tid från annan ras? I så fall vilken?

3, Vad är det för tjurar i härstamningen? Finns det tjurar ur Tahtolinjen eller någon annan svag fertilitetslinje? Det är ju faktiskt så att många fjällkor har dessa i stammen på 80-talet. Är korna linjeavlade på nån viss tjur och vad hade den för dotterfertilitet?

Eventuellt kan svaret finnas i dessa frågor men knappast hela svaret.

Att det lyckats få dräktigt med tjur av annan ras är ju i och för sig inte konstigt, heterosis (korsnings) effekten ger ofta vitalare embryon som lättare växer fast och klarar sig. Att korsa är ju ett välkänt knep att tatill då det är problem med fertiliteten.

En annan sak som hade varit roligt att få veta är om fertiliteten är lika dålig hela året eller om den varierar. Nu är det ju länge sedan det skrevs initierat om fjällkor i Husdjur eller andra tidningar men jag hittade av en slump en artikel för några år sedan som kanske kan ha bäring på frågan.

I tidningen Svensk husdjurskötsel nr 12/62 talas det om hur dåtidens SKB (som eftersom det var innan korsningsaveln var att betrakta som fjällras) reagerade negativt ur fruktsamhetssynpunkt när de släpptes på bete. Då försämrades dräktigheten gentemot SRB korna i Norrland så att dessa under betet hade bättre fruktsamhet än Fjällkorna fast dessa var klart bättre under hela stallperioden. Detta förklarades med att Fjällkorna redan hade nog av hormoner som styr brunsten och när de fick extra tillskott av östrogen eller ämnen med östrogen effekt som finns mer rikligt i betet så blev det för mycket av det goda och fruktsamheten försämrades. Medan omvänt SRB som under vintrarna hade svaga brunster reagerade positivt på tillskottet och fick en förbättrad brunst under betet.

Man kan ju undra om vår problem gård har beten med till exempel mycket rödklöver eller andra växter som innehåller östrogen.

En annan sak att beakta är hur foderproven tas ut när grovfodret ska analyseras, så att proven blir något så när representativa annars är det svårt att träffa rätt med utfodringen och då kan det lätt bli dräktighetsproblem som följd därav. Feta fjällkor är aldrig mer fertila än fjällkor med normalhull.

Jag lutar åt att det är något miljöbetingat som ligger bakom problemen, eventuellt samverkande med djurmaterialet. Men det avkommebedömningsstatistiken klart visar är att fjällrasen har den bästa fertiliteten bland kontrollerade koraser i Sverige så på den punkten behöver vi i alla fall inte vara oroliga.

Robert Nilsson

Dräktigheten hos SRB och SKB i Norrland

Saxat ur Tidningen Hursdjurskötsel nr 12/62

Under tio av årets 12 månader har SKB-rasen bättre dräktighet i jämförelse med SRB-rasen enligt norrländska erfarenheter. Men under juni och juli månad är förhållandet omkastat, framhåller chefsveterinär Lars Drejare i nedanstående artikel, som är ett sammandrag av en rapport, framlagd av författaren vid den nyligen avhållna nordiska veterinärkongressen i Köpenhamn. Chfsveterinär Drejare ger också sina synpunkter angående orsakerna till detta förhållande.

Ganska snart efter det att seminverksamheten kommit igång i mellersta Norrland, år 1954, visade det sig, att det fanns en tydlig rasskillnad mellan SKB (fjällras) och SRB. Dräktighetsresultatet på SKB-djuren var bättre än på SRB-djuren, och skillnaden har sedan visat sig bestå.

Starten med semin på fjällrasen skedde i Väster-norrlands län och var ganska blygsam. 4 SKB-tjurar och 4 SRB-tjurar fanns från början, drygt 4.000 djur blev första året föremål för behandling. Rasfördelningen var då ungefär 60% SRB och 40% SKB. Sedan tjurstationen 1959 utvidgats till Norrlands Tjur-central, dvs. en gemensam tjurhållande organisation för de fyra nordligaste seminföreningarna i landet, har utvecklingen gått snabbt.

Sammanlagt redovisas i denna undersökning resultat för 7 år. De 5 första åren omfattar material från enbart Väster-norrlands läns seminförening, medan de sista 2 åren tar med samtliga 4 seminföreningar, som är anslutna till Norrlands Tjur-central. Dessa 2 år omfattar materialet omkring 20.000 resp. 30.000 inseminerade hondjur. Endast SRB- och SKB-tjurarna har medtagits. De använda SAB-tjurarna är sålunda ej med i SRB-materialet.

Dräktighetsresultaten

En sammanställning över tjurarnas dräktighetsresultat och över rasskillnaden är för år visas i tabell 1.

Tabell 1.

År	SKB		SRB		Diff. %
	Antal tjurar	Dräkt. %	Antal tjurar	Dräkt. %	
1954-55:	5	60,8%	5	55,0%	5,8%
1955-56:	6	61,2%	5	54,8%	6,4%
1956-57:	10	62,5%	9	58,6%	3,9%
1957-58:	11	60,5%	12	54,8%	5,7%
1958-59:	10	58,4%	9	52,9%	5,5%
1959-60:	24	62,5%	12	58,2%	4,3%
1960-61:	26	62,3%	16	57,2%	5,1%

Tabellen visar dräktighetsresultat av samtliga inseminationer med sperma från SKB- och SRB-tjurar. Som synes har resultatet hela tiden varit bättre hos SKB. Skillnaden har varierat mellan 3,9% och 6,4%; genomsnittet ligger vid 5%. - Sammanlagda antalet tjurar av vardera rasen, som använts under de sju åren, är 42 SKB och 28 SRB.

Man kan räkna med att de allra flesta inseminationerna är "rena". dvs. SRB-sperma har använts till SRB-djur och SKB-sperma till SKB. Korsningar är sällsynta.

Skillnad i brunststyrka mellan raserna

Den viktigaste orsaken till denna skillnad i dräktighetsresultatet är skillnaden i brunststyrka hos de båda raserna. Brunsten är genomsnittligt avsevärt tydligare hos fjällrasen. Tydliga yttre brunsttecken med påtaglig oro, riklig flytning, svullen blygd, intresse för andra djur och hävningar upp och ned av länd och rygg är oftast förekommande. Detta gör, att brunstkontrollen är lätt att genomföra, och att fjällrasdjuren oftare blir seminerade på rätt tidpunkt.

När det gäller SRB är det mycket ofta, som man - åtminstone här i Norrland - av de uppräknade symptomen endast ser en förhållandevis ringradig flytning.

Man anser, att brunstsymptomen framkallas av de honliga könshormonerna (oestrogener). Dessa förekommer troligen i olika mängd i blodet hos de båda raserna. Någon hormonbestämning, som bekräftar detta, är mig veterligt icke gjord. Men det finns en del iakttagelser, som styrker förhållandet.

Hormoneffekt av betet

Man vet, att oestrogener eller ämnen med oestrogen effekt finns i växtriket och att sådana ämnen förekommer särskilt rikligt i det späda betesgräset på försommaren.

De båda raserna SRB och SKB betar sig olika de två första månaderna på betet. SRB behöver betestillskottet med des oestrogena substanser och visar en bättre brunst och en förbättrad dräktighet. SKB har däremot redan förut "nog" av de honliga hormonerna. Vid ytterligare tillskott uppkommer rubbningar i sexualcykeln, oregelbundna brunster och försämrade dräktighet.

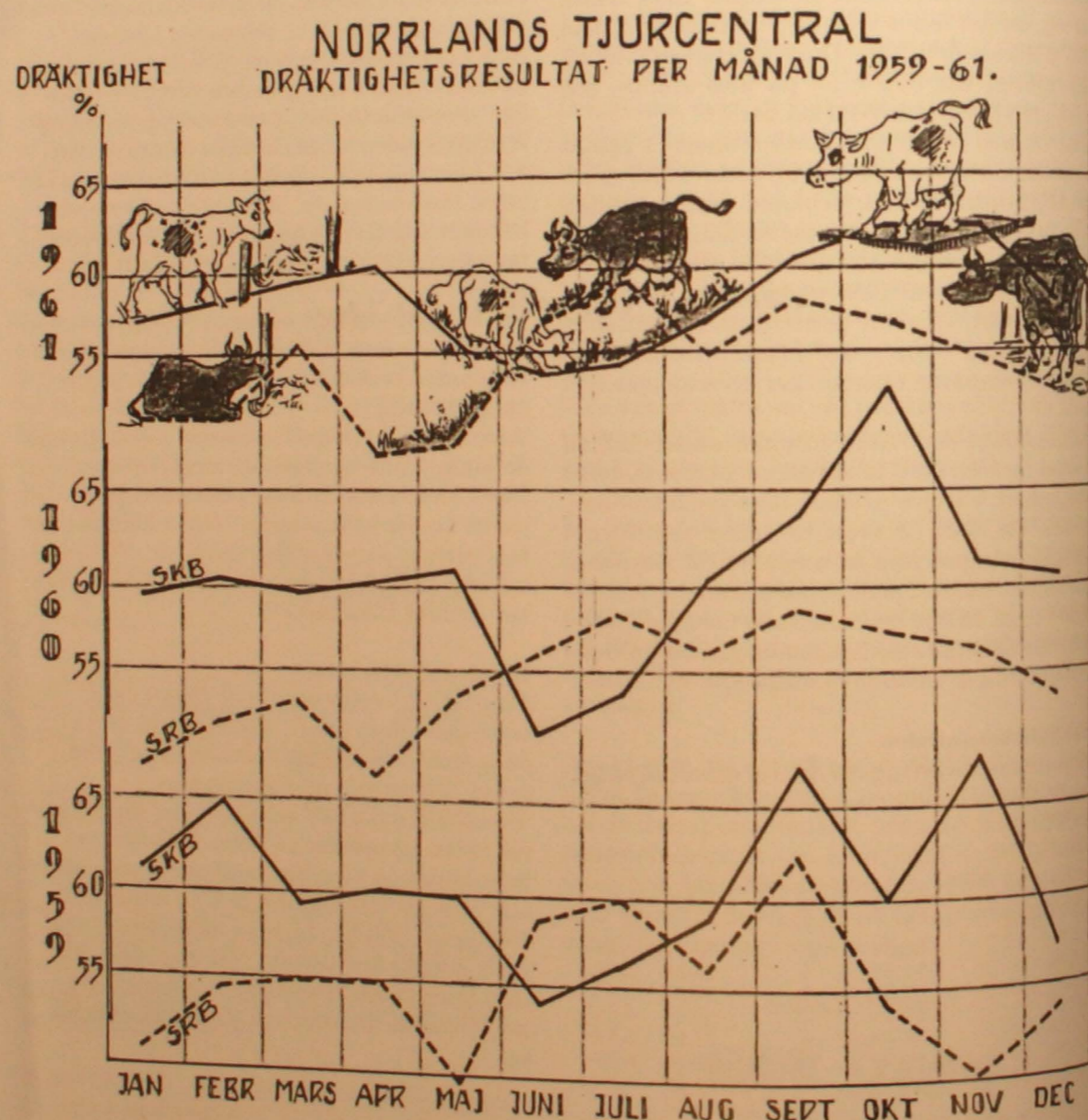
Detta stämmer också med praktiska erfarenheter. SKB ligger tydligt bättre till i dräktighets-hänseende under tio av årets tolv månader. Men under juni och juli, dvs. första tiden efter betessläppningen är förhållandet omkastat. I fig. 1 nedan redovisas dräktighetsresultatet månad för månad under de tre sista åren. Där kommer detta förhållande tydligt fram. Samtliga år och ivke bara de tre, som har medtagits här visar liknande tendens.

Av figur 1 skulle man kunna dra den slutsatsen, att SKB-korna passar bättre som höstkalvare, medan SRB-korna skulle vara lämpligast som vårkalvare. Vi vet också, att många SKB-kor kan kalv år efter år mycket regelbundet, medan det nästan anses naturligt att höstkalvande SRB-kor går fram i kalvningstid. Ju äldre de blir, desto större procent vårkalvare.

Den hormonella skillnaden tar sig även andra uttryck. Allt för hög halt av oestrogena hormoner i blodet kan ge "hyper-oestrogenism" vilket är relativt vanligt hos SKB. En stor procent av alla fjällraskvigor visar en mer eller mindre höggradig sänkning av de breda bäckenbanden och en kraftig ansvällning av blygden i samband med brunst. Denna är ofta så markerad, att "kvigorna håller på att riva ner lagårn". Dessa djur är ofta särskilt besvärliga att få i kalv. Man kan här tala om en hormonell rubbning.

Förekomst av äggstockscysta kan ha med oestrogena hormoner att göra. Detta är i vårt material något vanligare hos SKB än hos SRB. Cystorna hos SKB är dessutom svårare att få bukt med än de hos de röda korna.

Ett av de största problemen, vi har vid Norrlands Tjurcentral är acklimatiseringen av SRB-tjurarna.

Kaseinkvalitet

Så till ett enkelt svar på Jan Carlssons förfrågningar angående fjällrasens kaseinkvalitet.

Styrelsen ämnar att ta tag i detta och använda i det kommande avelsarbetet. Som det är nu vet vi inte vad tjurarna har för kaseinkvalitet och skulle det vilja sig riktigt illa skulle vi kunna avla bort den på sikt. Styrelsen kommer att ta upp denna fråga med berörda parter så som Jordbruksverket och Svensk Avel under året för att få alla tjurar provtagna som är i seminavel.

Sedan en önskan från avelskommittén sida:

Har Ni egen tjur i avel som Ni kan tänka Er att låna ut för spermasamling till hösten, hör av Er till någon i avelskommittén på telefon eller ännu hellre per post.

Skriv ner härstamning på ett stamträdsformulär och skicka det till Joachim, Mårten eller Anders. (Adresser finns på sidan 4 i detta nummer).

Tack på förhand och trevlig sommar önskar

Avelskommittén

Soon R4517

Information från avelskommittén!

Här kommer lite information om det som är aktuellt nu, samt lite om framtiden. Som Ni ser har vi gjort om tjurlistorna, först och främst har vi lagt till Morfar för att underlätta vid val av tjur ur härstamningssynpunkt.

För Svensk Fjällrasavels tjurar har vi gjort om redovisningen ganska rejält.

I framtiden kommer vi att använda oss av ett -, M, + system förutom på spenlängd, där vi använder oss av L, M, K som redovisnings-symboler samt kalvstorlek redovisas enligt guiden här nedan.

Vi måste vara klar på att detta ej är någon avkommeprövning utan omdömena är baserade på det vi sett samt uppgifter från djurägare oberoende av varandra. (Tack, speciellt till M. Holmgren, B. Runsten och E. Schale.) Dessa omdömen är inte spikade, skulle det visa sig att bedömningarna pekar åt ett annat håll ändrar vi underhand. Reaktionen mottages tacksamt antingen de överensstämmer med de vi har kommit fram till eller om Ni har andra åsikter om tjurarna.

Bedömning M = normal variation pekar inte direkt åt ena eller andra hållet men bedöms som en medelvariant med variation.

+ eller - där kan vi se med någon så när säkerhet att det anlaget pekar åt ena eller andra hållet men även här med variation mot normal. Där vi inte skrivit något har vi alldeles för lite underlag för att kunna ge något utlåtande i dagsläget. För att underlätta har vi gjort en guide som förklarar innebörden av de olika bedömningsområdena.

Vid eventuella förfrågningar eller invändningar hör gärna av Er.

Guide

Mjolk, - = lågt mot normalt. M = normal med variation. + = högt mot normalt.

Juver, - = svagt mot normalt. M = normalt med variation. + = starkt mot normalt.

Spenar, L = långa mot normala. M = normala med variation. K = korta mot normala.

Golvavstånd, - = lågt mot normalt. M = normalt med variation. + = högt mot normalt.

Färg, - = blek. M = variation. + = rikligt med färg.

Lynne, - = nervösa mot normala. M = Normal. + = gott lynne.

Kalvstorlek, Normala mot små. Normala mot stora.

På tur i Landet i Väst

Fredagen den 14 mars sammanstrålade 4st fjällkonentusiaster i Orsa hos Karl Gustav Hedling för att bege oss till STN:s årsmöte i Valdres, Norge. Karl Gustav hade fixat en folkswagsbuss åt oss så att vi inte behövde trängas, vi som åkte var KG, Sven Blomberg, Mari Strand, Jan Eriksson och Märten Dahlberg.

Första etappen var Jönsbergs lantbruksskola där vi skulle få övermatta på ett elevhem. Men först fick vi kvällsfika, massor av smörgåsar och tårta hos Olav och Grete Sunde.

Olav är ladugårdsförman på skolan, så på morgonen efter en rejäl frukost hos Sundes åkte vi till ladugården på skolan för att titta på korna. Där finns de flesta av Norges gamla lantraser. Jarlsbergsfe tycker jag var mest imponerande. Det är en ganska stor ko, rödsidig eller prickig och kullig. Efter ladugårdsbesöket tog vi farväl av Olav och Grete och for vidare mot Valdres.

1995 var vi ett gäng från Sverige som också var på STN årsmöte och det var på samma plats och hotell, det kändes konstigt att det redan gått 8 år sen vi var där.

Nåväl, årsmötet gick sin gilla gång, val och motioner klarades av fort.

Sen hade de grupparbete om STN kons och föreningens framtid. Men det får vi nog läsa om i STN-bladet, så jag ska inte skriva om det. Sen har de beslutat att vi ska få tillbaka ett antal spermadoser av 786 Maro. Så avslutas dagen med middag, fest och lite dans.

På söndag förmiddag blev det studiebesök. Först hos Ola Riste som har STN, Sör & Vestlandsfe och Fjordfe. Därefter tog vi farväl av våra Norska ko vänner och började dra oss mot Sverige.

Underbara horn på Telemarksko. Foto: M Dahlberg

Men vi hann med att besöka 4 besättningar till innan vi nådde gränsen. Det mest imponerande var hos Aud Sveen och Verner Oden i Aurdal. De har en av de största besättningarna av Telemarkskor.

Vackra kor och ladugård hos Aud Sveen och Verner Oden i Aurdal. Foto: M. Dahlberg.

Ladugården var nybyggd helt i trä. Inredningen, båsar och kättar, otroligt vackert. Och att få se så många Telemarkskor på ett ställe.

I de andra besättningarna fick vi bland annat se Dölafe och Östnorska Rödkullor. Det blev sena kvällen innan vi kom tillbaka till Orsa, Sven åkte hem till sitt och Mar, Jan och jag sov över hos KG. Så på måndag morgon sedan vi kollat in alla djur hos KG, så satte sig Mari på bussen till Jämtland och Jan och jag for med bil till Ångermanland.

Märten Dahlberg

Hemma hos Hollgeir Snuggerud. Från vänster: KG, Sven, Mari och Jan. Foto: M Dahlberg

Trevlig STN ko hos Ola Riste. Foto: M Dahlberg

Lite av varje

Några ord från redaktören

Hej!

Så var ännu ett nummer av Fjällkon ihopknåpat. Det har varit lite svårare den här gången eftersom jag fick göra mycket mera själv. Därför ser inte tidningen riktigt likadan ut som tidigare. Men som tur var kunde jag fortsätta att jobba med samma sidupplägg som det varit tidigare. Hoppas att Ni inte misstycker.

Här i stan är försommaren nu i sin fagreste blom och syrenerna har nästan slagit ut. Det är den bästa tiden på året tycker jag. Hoppas att Ni har det lika fint och att vi ses på årsstämman som jag tänkt att besöka.

Kristina.

LIMERICKEN

Herr Nilsson långt upp i nord,
en afton satt vid sitt bord.
Med traktorni delar,
han säljar'n meddelar
Jag nu är benägen till mord!
Från Sven Blomberg, Furudal

STORT TACK!

till Normmejerier för sponsring av vintermötet.

STORT TACK!

till Skellefteå kommun med Bo Nilsson i spetsen för den fina festmiddagen på vintermötet.

Hemsidan

Efter mycket "trassel" med något så enkelt som föreningens hemsida vill jag berätta hur det fungerar idag. Vi har en egen domänadress, HYPERLINK "<http://www.fjallkon.org>" "www.fjallkon.org", som är placerad hos ett svenskt företag, på en server i Skåne. Kostnaderna för detta begränsas till någon hundralapp per månad. Själva hemsidan är ett rent hobbyarbete av en medlem. När vi tidigare hade en professionell webbmaster var enbart den kostnaden runt 5000 kronor per år. Detta innebär att vi idag har mycket låga kostnader på webbsidan. Hemsidor i allmänhet kan man använda många olika sätt. Från början fanns en ambition att uppdatera hemsidan så att den ständigt var aktuell. Genom att betrakta hemsidan som ett reklamblad eller allmän rasinformation blir kraven på ständig uppdatering inte så väsentlig. Dock finns det mycket utrymme för mer information än vad som är tillgängligt idag. Här kan frivilliga krafter åstadkomma underverk. Webbintresserade medlemmar kan vända sig till styrelsen eller mig om hur vi skall utveckla hemsidan. En hemsida utan extra kostnader!

"webbmaster"

OBS OBS OBS!

Motioner till stämman senast den 1/7!

Manusstopp till Fjällkon nr 3/2003 den 1/7!

Några kor hos Joachim Gustavsson, Foto: J G

Diplom för hög livstidsavkastning!

Svensk fjällrasavel vill försöka stimulera och sporra medlemmarna att vara rädda om och sträva mot hållbara kor, varför vi beslutat att inrätta en serie diplom för hög livstidsavkastning. Det blir tre olika diplom för tre olika nivåer på avkastning:

Diplom C - Kon ska ha mjölkat sammanlagt 3500 kg smörfett + protein.

Diplom B - Kon ska ha mjölkat sammanlagt 5000 kg smörfett + protein.

Diplom A - Kon ska ha mjölkat sammanlagt 6500 kg smörfett + protein.

Diplom C motsvarar ungefär det diplom som delas ut inom SKB-rasen för en livstidsproduktion på 2000 kg smörfett. Det är alltså en ganska måttligt nivå men ändå erkänningsvärd. Nu finns det ju kor som lyckas producera mer än 3500 kg smf + protein och till och med mycket mer än så. Därför inför vi både B- och A-diplomen som säkert inte ofta blir utdelade men som är väldigt väl motiverade de gånger de blir av. Idag finns ju kor i livet som uppnått både B- och A-nivån och det känns viktigt att få ge ett speciellt erkännande till de djurägare som lyckats nå ända dit.

För att vara berättigade till diplomerna
Finns det några punkter som ska vara uppfyllda:

- * Djurägaren ska vara medlem i Svensk Fjällrasavel.
- * Kon ska ha minst 87,5% fjällras i härstamningen.
- * Kon ska naturligtvis varit ansluten till kokontrollen.

SISTA CHANSEN - Anmäl kon nu!

När ovanstående kriterier är uppfyllda så meddelar djurägaren till Svensk Fjällrasavel när kon gått till slakt och fullständig livstidsproduktion finns. Diplomet utdelas på föreningens stämma eller skickas till djurägaren om denne är förhindrad att närvara vid stämman. OBS! Du som har en ko som uppfyller ovanstående ombedes att redan nu höra av Dig till föreningens expedition. Diplomen kommer att utdelas på stämman i Skåne i slutet av juli!

22-25 Oktober 2003 Elmia Lantbruk

Som Ni kunde läsa i förra numret av Fjällkon så ville vi att Ni hörde av Er om någon, dels kunde ställa upp med djur (2 kor), samt ifall intresse fanns att hjälpa till under dessa dagar.

Är Ni intresserade och vet eller ska försöka hjälpa till, hör av Er så att vi kan börja göra ett schema över dessa dagar. Vi behöver vara 4-6 personer/dag.

Det som är nytt för i år är att vi får inte ha husvagnar uppställda på området, utan måste vara på campingplatsen c:a 15 minuters gångväg ifrån Elmia.

Vi kör även i år lågbudgetvarianten, föreningen står för inträde samt möjlighet att övernatta gratis. Resa samt mat får den enskilde stå för. För den som tillhandahåller djur gäller lite andra överenskommelser, men det får vi ta och göra upp med djurägaren senare.

Hör av Er till:

Mari, tel/fax: 0644/400 71
Joachim, tel/fax: 0142/250 42
Mvh Joachim och Mari.

261 Rita, en "Elmia-ko" hos Sven Blomberg, Sunnanhed. Far: 2027 Drudden, mf: 6763 Svartus. Foto: Mårten Dahlberg.

Du glömmet väl inte att anmäla Dig till stämman den 31/7 - 2/8?

Anmäl till expeditionen senast den 25/6!

Kuriosa

Under den här titeln kommer jag framöver att skriva lite kuriosa från gamla tider.

På hösten 1998 kom ett brev från Lena Diedrich till Rödkullans redaktion. Hon skrev:

Hej Redaktionen

Jag var hemma hos mina Rödkulleälskande föräldrar och läste ett nummer av er tidning. Där frågades det efter djurskötsel på gammalt vis och då tänkte jag genast på våran bok. Jag tror att texten kan uppskattas mycket av landets rödkulleägare.

I våran ladugård fann vi en gammal härlig bok som trycktes 1858. Det visade sig vara en guldklimp och här vill jag dela med mig av bokens innehåll gällande kor. Läs och begrund. Mycket kan ni säkert använda, även om kvicksilver inte är att rekommendera. Boken heter "Den kloka och husaktiga gumman hvilken genom egen och andras förfarenhet varjehanda nyttiga och nödiga huskurer, såväl för människor som kreatur, jemte hwad eljest nödvändigt och nyttigt pröfwat att weta uti ett hushåll så i städerna som på landet".

Hälsningar från Lena Diedrich, Aneby.

Nu tänker jag att det är på tiden att Ni fjällkoägare får ta del av texten. En del av Er som är medlemmar i Rödkulleföreningen har redan läst den, men det var faktiskt nästan 5 år sen den publicerades i Rödkullan. Håll till godo!

Kristina Torén

Att laga det fäkreaturen kunna väl gå på is oskodda och ej halka.

När en kalv är nyss kalvad, skärs med en vass pennkniv runt ovan kring klövbladet; dock inte djupare, än att det går genom yttersta skinnet, samt rivs bort under foten yttersta sulan eller skinnet; så att kreaturet bli helt vasst under klövarna.

Att fördriva bett på kalvar och grisar.

Dryp bara en liten droppe Tobaksolja (det skadar inte om oljan är uppblandad med lite kvicksilver) på det stället, på själva hullet, där sådant bett håller sig och således ifrån det ena stället till det andra eftersom denna ohyra flyttar sig; så skall det omsider försvinna.

För fåboskap, getter och får ett besynnerligt medel.

Tag svampar som växer på Lindträn. Lägg dem mer eller mindre i boskapens dricka, så ska däri-

genom förekommas åtskilliga sjukdomar. Även då du märker att ett kreatur vantrivs och mjöken minskar tas ett stycke av denna svamp som stöts med lite mjöl. Du ska strax därefter finna en god ändring.

Ett annat, då ett kreatur befinnes vara sjukt. Hugg av en orm huvudet och stjärten till 1/2 qvarter, torka mellandelen i ugnen eller spisen, på ett bräde helt väl och pulvrsera det, varav du kan ge det sjuka kreaturet in. Ett gammalt nöt 1 lod och ett ungt mindre.

För modstulna kreatur och kor, vars mjölk inte är riktig.

Tag korn och rågmjöl, samt malet malt, lika mycket av vardera. Lägg därtill lite Libbsticka, Dyfvelsträck och ett ägg till varje kreatur, samt lite tjära. Allt detta blandas ihop i sill- och strömmingslake, så tjockt att du kan ta nävtals därav. Ge kreaturet härav, bäst om det görs av matmodern själv, en näve 2 á 3 mornar i rad, men det måste tillagas varje morgon för sig.

Om en häst eller annat kreatur blivit stunget av en orm eller biten av annat giftigt djur.

Ge en häst eller ko in för 18 öre Theriach i vin eller ljummet öl, men ett får eller dylikt för 12 öre. Detta är även försökt på en stor hund, vilken var ormstungen i halsen emot bogen, så illa, att hela halsen och huvudet blev svullet som en stock, men han var efter 24 timmar alldeles bra. Han märktes nog torftig på den tiden, men fick inte annat att dricka än söt mjölk då en gruvlig ond stank gick ifrån honom.

Emot ormsting.

Tag mossa på en gammal gärdesgård, kattfotsgräs och malört, något av vardera vilka kokas tillsammans i gammalt öl. Sedan nu detta på elden kokats så länge stängt att ungefär 1/2 del är inkokat, slås alltsammans i ett kläde, varigenom ölet väl utvrids i grytan igen. Härtill stöts Bärnsten eller svavel en lod karltum, ett skedblad tjära och ett stycke talg eller gammalt ister, så stort, som ett litet hönsägg, vilket åter sätts på elden, att kokas upp stängt, så att det blir ordentligt sammankokat. När det blir lagom svalt, att djuret kan tåla det, hålls hans huvud upp så hålls 3 skedblad genom ett kornhorn i vardera näsborre. På svullnaden stryks dekokten på med en klut.

Fortsättning följer i nästa nummer.

Rapport från Vintermötet

Så har vi då haft vårt årliga Vintermöte, den här gången hälsades ett 20 tal medlemmar välkomna till Lövånger i Västerbotten.

Vi inkvarterades i Lövångers Kyrkstad, ett mycket vackert ställe. Där ligger små stugor, alla olika, ihopflätade och sammanbyggda till en egen liten enhet. De byggdes en gång för att hårbärgera kyrkobesökare långväga ifrån och man kan lätt känna en samhörighet med de som byggde upp vårt land och slet hårt.

Vi började med att avnjuta en lunch i storstugan.

Sedan samlades vi för det första passet, då vi fick lyssna på Lars-Åke Westman som är mjölkbedömare på Norrmejerier. Det var en mycket intressant föreläsning, där vi alla hade frågor och funderingar som vi fick svar på. Vi fick också en hel del tips att ta med hem.

Efter en kortare paus fick vi sedan träffa Camilla Svärd, från Svensk Avel, som alltid när vi börjar diskutera i de här kretsarna är intresset stort. Vi fick höra om nya tjurar som släppts och som är inköpta. Vi diskuterade också vad index består av och hur vi skall använda indexet i våra besättningar.

Därefter kom vår egen Robert Nilsson in och allesammans fick vi då försöka välja ut några tjurmödrar i en besättning. Ett alltid intressant projekt där vi alla har olika funderingar. När vi gjort det fick vi åka ut till den aktuella gården, det var hos Tommy och Helen Öhgren.

Öhgrens besättning är mycket intressant och har gamla anor. Där fick vi se deras kor i en gammal vacker ladugård, mycket välskött och fint. Vi blev också varse hur svårt det är att välja ut tjurmödrar och vikten av att både veta siffrorna och att få se djuret innan man kan välja rätt.

Sedan gick färden vidare till Bodan och familjen Eriksson, en uppfinningarnas mästare som visade att allt är möjligt. En egen konstruktion av lösdrift i en relativt nyligen ihop plockad besättning, med en hel del nya grepp vad gäller byggnadernas användningsområden. Ett reportage från gården fanns i förra numret av Fjällkon. Hos familjen Eriksson fick vi också äta middag. Det var en upplevelse i sig att i vår vinterblåsten få tränga ihop oss i gårdens grillkåta och avnjuta grillmat på kvällningen, en gemytlig och trevlig stund.

Den andra dagen samlades vi till bussresa. Färden gick mot Burträsk och det, av kungen, helt nyinvigda Ostens Hus. Det blev en mycket trevlig dag med mycket att se och lyssna på. Alla fick vi göra vår egen ost, det skall bli kul att höra hur det smakade när den lagrats klart hemma hos oss som var med. I Burträsk åt vi så lunch på Wårdshuset innan vi fortsatte resan.

Nästa anhalt var Kålaboda, en lösdrift som drivs av två familjer. Besättningen består till största delen av Holstein kor c:a 150 st. Det var trevligt att få se ett större Jordbruk i moderna Nya byggnader, även om vi saknade fjällkor där. Vi fikade och samtalade under trevlig samvaro en stund innan vi åkte vidare mot vår ordförande som nervöst väntade på oss.

Hos familjen Jonört fick vi se en fjällko-besättning om c:a 50 kor i en lösdriftsladugård med en hel del intressanta intryck att ta med hem. Vi erbjöd oss alla att hjälpa honom med kvällsmjölknigen så han skulle hinna till middagen på kvällen, men otacksamt nog avböjde han hjälpen och bad oss fara hem.

För undertecknad som inte besökt någon av gårdarna tidigare var det en mycket intressant resa. Att få se gårdar man hört talas om, och kanske talat med, är alltid en särskild upplevelse.

På kvällen bjöd Skellefteå kommun på en god och trevlig middag, som uppskattades av alla.

Den tredje och sista dagen använde vi tiden till att diskutera föreningen, framtiden och tidningen "Fjällkon". Vi gick också igenom det ekonomiska läget för föreningen som idag ser tämligen ljus ut.

Styrelsen hade också ett styrelsemöte innan dagen var slut.

Vi från styrelsen och vi som deltog sänder vårt varmaste tack till er alla vi fick besöka och som besökte oss.

Och naturligtvis ett stort varmt tack till er som ordnat allt så bra och fint för oss. Tack Siw och Göran C. med flera.

Vid pennan Hans-Inge P.

Livdjursförmedling

Köpes:

Information:

Nytt från och med 1/4 blir att vi ska prova med förmedling på vår hemsida: www.fjallkon.org Där får ni annonsera själva, se sid 15 i detta nummer för mer information. Vi kommer ändå att ha en levande förmedlare, för det är ganska många som bara vill prata lite allmänt.

Om jag inte svarar på telefontiden så lämna alltid ett meddelande så hör jag av mig så fort det går.

Livdjursförmedlare:

Mårten Dahlberg
telefontid: Måndagar 12-13.00
tel: 0612/532 67
fax: 0612/531 07

Till salu:

.....
1 kvinga, född juni-02
far: 6775 Sigge, mf: 6742 Harg
Ann Nilsson, tel: 0511/635 30

.....
2st kvigor, födda juni och nov-02
Kent & Bissen Tekström, tel: 0247/920 21

.....
2st dräktiga kvigor
far: 6758 Bula, dr. med 6840 Gunde
far: 6787 Laro, dr. med 6841 Hasse
Siv Beck, tel: 0175/711 03

.....
Fjällnära tjur, föd 020519
far: Hjärter, mf: Lillhärjåbygget-tjur
tel: 0383/981 55

.....
1 kvinga, född 010913
far 44 Fagerman, mf: 6769 Delta
Erik & Svea Källsmyr, tel: 0322/930 33

.....
1st tjur för betäckning
Lars Göran Johansson, tel: 0280/412 45
.....
1st tjur för betäckning
tel: 0485/56 11 09

Mer bilder från Skåne:

Foto: Lars Schale

Livdyr

Hans Jakob Hatlestad, Lyshol, 6230 Sykkylven
tlf 70 25 21 43 7 99 73 62 60
hans.jakob@c2i.net 1 ku f. 11.02.01 90%+
STN

Ole Odlo, Ringeby tlf 61 28 00 86 kupalver f.
aug 02, sept 02, feb 03 ren STN 1 ku, ren STN

Arne Stensvold, Snertingdal, tlf 61 18 42 07
1 kvige f. juli 02, ca 87,5% STN.

Stein Brubekk, 6632 Angvik tlf 71 29 27 32
1 kvige 91,5% STN, drektig.

Egil Knutsen, Soknedal tlf 72 43 49 56
1 ku, fikk 1. kalv nov 02.

Lars Nilsen, Sjøvegan, tlf 77 17 51 76
Drektige kyr ren STN kupalv ren STN.

Peder Aresvik, 6690 Aure tlf 71 64 88 54 /
95 80 52 05 1 ku og 3 kviger, ren STN, ikke
drektige.

Asle Flesjø, Lismarka tlf 62 36 07 31 /
41 55 90 27 1 kupalv ca 90% STN.

Jon og Mette Eriksen, Løken (Akershus)
tlf 63 85 01 43 3 melkekyr ren STN.

Olav Sponås, 6629 Torjulvågen,
tlf 71 53 23 17 Selger en del ren STN dyr:
melkekyr, drektige kviger, kalver.

Elisabeth Skaten, Onarheim, tlf 53 43 30 10
Åringskvige ca 90% STN 1 kupalv f. nov 02
ca 90% STN oksekalver f des 02 og jan 03,
begge ca 90% STN.

Harald Nilsen, 7994 Leka tlf 95 75 62 75
1 ku, ca 87,5% STN hatt 1 kalv 1 ku ca
87,5% STN hatt 2 kalver. 2 okser, 1,5 år og
6 mnd, begge ca 90% STN.

Amund og Elisabeth Wormstrand, brandval,
tlf 62 82 51 30 Renraset STN besetning, har
av og til livbdyr til salgs, ta kontakt.

Magnus Jonson 6392 Vikebukt, tlf 71 18 12 19
/ 95 93 13 33 1 kvige, ren STN, kalver til
høsten. DEBIO godkjent.

Mette Nordbø, 7393 Rennebu, tlf 72 42 61 10
1 ku, hatt 1 kalv, ca 87,5% STN
1 åringskvige, ren STN

Tore Kil, 3656 Atrå tlf 35 09 72 27
1 kvige ren STN kalver oktober. Behjelpelig
med transport!

Kjersti Hoff 2340 Løten tlf 62 59 16 41
Kalver, ren STN.

Tommy Rodal, 7287 Sauøy tlf 72 44 98 11
musli@online.no Voksen okse, ca 2 år. Ren
STN.

Jacob Magnussen, Eidsvåg, tlf 71 23 54 61
Oksekalv f juli 02 93,8% STN kvige f. des
01, 50% STN 50% NRF.

Marit Steen, 2680 Vågå tlf 61 23 76 09
1 kvige f. mars 02 ren STN. Ikke drektig.
1 okse f. des 02 ren STN.

Ønskes Kjøpt:

Magnus Jonson, 6392 Vikebukt
tlf 71 18 12 19 / 95 93 13 33
Okse ønskes kjøpt til bruk i sommer.
Må være over 95% STN.

Livdyrkontakt:

Helen Davey
Tlf/ fax: 62 43 79 31

e-post: livdyr@stn-avl.no

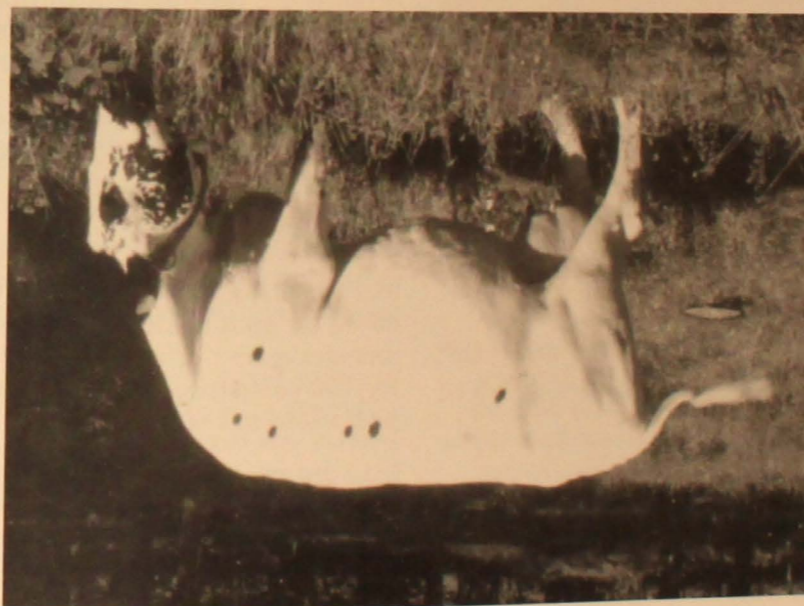
Se også livdyrsida på:

www.stn-avl.no

Avslaget for STN kan ikke
garantere for opplysninger gitt i
annonsene.

Jag forsøkte prata och gosa mycket med Freja
men hon var inte den sällskapliga typen.
Hon vande sig vid oss två vuxna i familjen.
Men våra barn och andra främmande som kom
på besök gillade hon inte.
Hon blev nervös och stöttig när det kom fram-
mande i ladugården.
När hon var på bete gick man inte gärna ut i
hagen med besökare för det kunde bli en rask
sprängmarsch ut ur densamma. Hon hade nog
blivit störd och skrämnd av alla besökare i
djurparken. Hennes mor var lugn och fin. Det är
väl som man brukar säga "För mycket (folk) och
för lite skämmer allti!"
Nu är hon i kohimlen och störs inte av några i
människosläktet.
Men nog var hon en speciell ko som man minns!

Freja, född 1995, e: Happe u: Bolla, Foto: Britt Bejmar

EN KO ATT MINNAS

Freja den tysthetsälskande kon.
Ja, Freja var inte en äkta Fjällko till %. Men hon
var den första med Fjällras i som vi hade.
Vi köpte henne i Kyrkhults Djurpark (finns inte
nu) i västra Blekinge.
Det var inte så lätt att hitta ren fjäll här då (år
1995) Hon var 5 mån. och van att gå i en hage
med sin mamma. Gångvägen som besökarna
gick var runt nästan hela hagen, så privatlivet
var det inte mycket med.
Det gick bra att få in henne i hästransporten
och så körde vi hem. Hon var det enda
nötcreaturet vi hade då så vi vågade inte släppa
henne själv i hagen.
Freja fick gå fjudrad. Vi tog in och ut henne
varje dag. Tog och tog, Jalle fick dra henne ut
ur ladugården och sedan in igen, för gå själv
skulle hon inte!
Sedan på vintern köpte vi en kviga till så nästa
sommars gick det bättre in och ut ur ladugården.
Men man visste aldrig vad de två skulle hitta på
vid de tillfällena, det lysste ofta ur ögonen på
dem " Vad ska vi nu hitta på!"